

ĢENERĀLADVOKĀTA DAMASO RUISA-HARABO KOLOMERA
[DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER] SECINĀJUMI,

sniegti 2004. gada 6. maijā¹

1. Komisija atbilstoši EKL 226. pantam cēla prasību pret Vācijas Federatīvo Republiku, kurā tā lūdz Tiesu atzīt, ka šī dalībvalsts nav izpildījusi noteiktus pienākumus, ko tai uzliek Kopienu tiesības.

rāciju, turpmāk tekstā — “Rikojums par iepakojumu”)⁴ 8. panta 1. punktu un 9. panta 2. punktu ieguves vietā iepildāma dabīgā minerālūdens pudeļu atkārtotas lietošanas sistēmu.

I — Valsts tiesiskais regulējums, kas piemērojams argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās⁵

Konkrēti Komisija iebilst par Direktīvas 94/62/EK² 5. panta un EKL 28. panta, kā arī Direktīvas 80/777/EEK³ 3. panta saistībā ar šīs direktīvas II pielikuma 2. punkta d) apakšpunkta noteikumu pārkāpumu, ieviešot ar 1998. gada 21. augusta *Verordnung über die Vermeidung und Verwertung von Verpackungsabfällen* (Rikojums par iepakojumu atkritumu novēršanu un reģene-

2. Vācijas Rikojums par iepakojumu paredz virkni pasākumu, lai sasniegtu izlietotā iepakojuma ietekmes uz vidi novēršanas un samazināšanas mērķi. Minētais tiesību akts, kas aizstāja 1991. gada 12. jūnija rikoju⁶, ir paredzēts, lai transponētu Direktīvu 94/62 valsts tiesībās, un definē atkārtoti lietojamo iepakojumu kā tādu, kas paredzēts vairākkārtējai izmantošanai tam pašam mērķim.

1 — Oriģinālvaloda — spāņu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīva par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 365, 10. lpp.), ko būtiski groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Direktīva 2004/12/EK (OV L 47, 26. lpp.), bet kas neskar šajā lietā piemērojamos pantus.

3 — Padomes 1980. gada 15. jūlija Direktīva par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz dabisko [dabīgo] minerālūdeņu iegūvi un realizāciju [tirdzniecību] (OV L 229, 1. lpp.).

4 — *BGBL. I*, 2379. lpp.

5 — Komisija paskaidro, ka pirms prasības celšanas notikušā administratīvā procesa laikā tika izdarīti grozījumi gan Kopienū, gan valsts tiesību normās.

6 — *BGBL. I*, 1234. lpp. Minētajā tiesību aktā bija līdzīgi noteikumi par obligātu depozīta maksu, kas piemērojama attiecībā uz dzērienu vienreizējas lietošanas iepakojumu.

Saskaņā ar tā noteikumiem vienreizējas lietošanas iepakojumā pildīta minerālūdens ražotājiem un izplatītājiem ir jāietur depozīta maksa par katru iepakojuma vienību visās tirdzniecības stadijās, lai gan tie var tikt atbrīvoti no šī pienākuma, papildus tam ir veicama tukšo pudelju atpakaļpieņemšana un reģenerācija, piedaloties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā. Tomēr, līdzko Vācijā atkārtoti lietojamā iepakojumā pārdoto dzērienu likme kļūst mazāka nekā 72 % un vienlaikus šāda veida iepakojuma daļa nesasniedz 1991. gada minerālūdens nozarē sasniegtos 91,33 %, tirgus dalībnieki šo iespēju zaudē, un tiem jāuzsāk ieturēt depozīta maksa un jānodrošina pudelju reģenerācija.

3. [Rikojuma] 6. pantā ir noteikts:

"1. Izplatītāja pienākums ir gala patērētāja izlietoto iepakojumu bez maksas pieņemt atpakaļ faktiskās tirdzniecības vietā vai tās tiešā tuvumā, lai to reģenerētu atbilstoši I pielikuma 1. un 2. punktam.

2. Ražotāju un izplatītāju pienākums ir reģenerēt [...] iepakojumu, kas bez maksas pieņemts atpakaļ faktiskās tirdzniecības vietā vai tās tiešā tuvumā saskaņā ar 1. punktā paredzēto [kārtību].

3. No 1. un 2. punkta izrietošos pienākumus neattiecinā uz iepakojumu, kas ietverts [...] vispārējā apsaimniekošanas sistēmā [...], kas nodrošina tā atpakaļpieņemšanu [...] gala patērētāja dzīvesvietā vai izplatītāja darbības vietas tuvumā. Sistēmai jāreģenerē atpakaļ pieņemtais iepakojums atbilstoši I pielikuma 1. punktā noteiktajām prasībām un jāatbilst I pielikuma 3. un 4. punkta noteikumiem [...]. Dalība šādā sistēmā ir apliecināma kompetentām iestādēm. Izlietotā iepakojuma apsaimniekošanā jānoformē rakstiska vienošanās ar valsts atpakaļpieņemšanas un reģenerācijas organizācijām [...].

4. Kompetentās iestādes var atcelt savu lēmumu, tiklīdz un ciktāl tās konstatē, ka vairs netiek pildītas prasības. [...] Gadījumā, kad netiek sasniegta I pielikumā noteiktā reģenerācijas procentuālā daļa, atcelšana attiecināma vienīgi uz iepakojumu, kas izgatavots no konkrētajiem materiāliem. 1. un 2. punktu piemēro līdz ar tā publicēšanai sekojošā sestā kalendārā mēneša pirmo dienu. [...]"

4. Rikojuma par iepakojumu 8. panta 1. punktā visiem vienreizējas lietošanas iepakojumiem obligātais depozīta maksas princips ir formulēts šādi:

“1) Izplatītājiem, kas tirgo pārtikas produktus šķidrā veidā dzērienu iepakojumos, kuri nav atkārtoti lietojami, ir pienākums ieturēt no pircēja taras depozītu vismaz DEM 0,50 apmērā par katru iepakojumu. Par taru, kuras tilpums ir lielāks par 1,5 litru, depozīta maksas minimālais apmērs ir DEM 1, abos gadījumos ieskaitot PVN. Depozīta maksa jāietur no katra nākamā izplatītāja visās tirdzniecības stadijās līdz pārdošanai gala patērētājam. Depozīta maksa tiek atmaksāta, pieņemot atpakaļ iepakojumu atbilstoši 6. panta 1. un 2. punktam.”

5. [Rikojuma] 9. pantā šādā redakcijā paredzēts atbrīvojums no depozīta maksas ieturēšanas pienākuma un aizsardzība, ko piemēro dzērienu iepakojumam, kas rada priekšrocības no ekoloģiskā viedokļa:

“1) 8. pantu nepiemēro iepakojumam, kura ražotājs vai izplatītājs piedalās 6. panta 3. punktā paredzētajā vispārējā apsaimniekošanas sistēmā, kas aptver visu teritoriju. 6. panta 4. punktu piemēro *mutatis mutandis*.

2) Ja šī rikojuma piemērošanas teritorijā likme dzērieniem, kas pildīti atkārtoti lietojamajos iepakojumos kā, piemēram, alus,

minerālūdens (tostarp avotu ūdens, dzērmais ūdens un ārstnieciskais minerālūdens), kā arī atspirdzinošie gāzētie dzērieni, sulas (tostarp augļu, dārzeņu un citi negāzēti dzērieni) vai vīns (izņemot viegli dzirkstošu vīnu, dzirkstošo vīnu, vermutu un deserta vīnus) kalendārājā gadā kopumā kritas zem 72 % robežas, jāveic jauns izvērtējums attiecībā uz atkārtoti izmantojamo iepakojumu likmi divpadsmit mēnešu periodā, kas seko ziņojumam par to, ka atkārtoti lietojamo iepakojumu likme nav sasniegta. Ja atkārtoti lietojamo iepakojumu likme federālajā teritorijā ir zemāka par pirmajā teikumā minēto likmi, lēmums, kas pieņemts saskaņā ar 6. panta 3. punktu, ir uzskatāms par atceltu visā valsts teritorijā, sākot ar sestā kalendārā mēneša pirmo dienu, kas seko 3. punktā noteiktajam paziņojumam par dzērienu nozarēm, attiecībā uz kuriem nav sasniegta atkārtoti lietojamo iepakojumu likme, kas noteikta 1991. gadā. Pirmo un otro teikumu piemēro *mutatis mutandis* attiecībā uz pasterizētu pienu, ja patērētājs atkārtoti lietojamajos iepakojumos un elastīgos polietilēna maisiņos kādā kalendārājā gadā nokritas zem 20 %.

3) Federālā valdība katru gadu oficiālajā vēstnesī publicē procentuālo daļu, kādā saskaņā ar 2. punktu dzērieni jātirgo videi nekaitīgākā iepakojumā.

4) Līdzko 2. punktā noteiktā videi nekaitīgākā iepakojumā tirgotu dzērienu proporcionālā daļa tiek pēc lēmuma atcelšanas sasniegta no jauna, kompetentās iestādes pēc ieinteresēto personu lūguma vai pēc savas ierosmes veic jaunu izvērtējumu atbilstoši 6. panta 3. punktam.”

garantētu iekšējā tirgus sekmīgu darbību un izvairītos no tirdzniecību kavējošiem apstākļiem, kā arī no brīvas konkurences izkropļošanas vai ierobežošanas Kopienā.

6. Komisija uzskata, ka no šo noteikumu kopuma izriet, ka vienreizējas lietošanas pudelēs pildīta minerālūdens izplatītājiem tiek uzlikts pienākums ieturēt depozīta maksu par šādu iepakojumu un tiem tiek liegta iespēja no šā pienākuma atbrīvoties, piedaloties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, ja atkārtoti lietojamā iepakojumā pildītu dzērienu vispārējā likme valstī ir zemāka par 72 % un netiek sasniegts ūdens nozarē atkārtoti lietojamā iepakojuma limenis atbilstoši 1991. gada rādītājiem.

Tādēļ tajā paredzēti pasākumi, kuru mērķis kā pirmo prioritāti izvirza novērst izlietotā iepakojuma rašanos. Pēc tam tiek minēta atkārtota lietošana, pārstrāde un citas izlietotā iepakojuma reģenerācijas formas.

8. Tās 5. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis var veicināt iepakojuma sistēmu otrreizēju lietošanu [atkārtoti lietojama iepakojuma sistēmu], ko veic saskaņā ar Līgumu un, nenodarot kaitējumu videi. [Saskaņā ar Līgumu dalībvalstis var veicināt tādu iepakojumu, kuru atkārtota lietošana nenodara kaitējumu videi, atkārtotas lietošanas sistēmas.]”

II — Kopienas tiesiskais regulējums

7. Atbilstoši Direktīvas 94/62 1. pantam tās mērķis ir saskaņot šobrīd atšķirīgos iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas pasākumus dažādās valstīs, lai, no vienas puses, novērstu jebkādu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, tādējādi nodrošinot augsta līmeņa vides aizsardzību, un, no otras puses,

9. Direktīvas 80/777 3. pantā ir noteikts, ka izmantot dabīgo minerālūdeņu avotus un pildīt pudelēs to ūdeņus var tikai saskaņā ar prasībām, kas noteiktas II pielikumā, kurā turklāt tiek noteikta tirdzniecības kārtība. Minētā pielikuma 2. punkta d) apakšpunktā tiek aizliegta dabīgā minerālūdens transportēšana traukos, kas nav paredzēti produkta piegādei galapatērētājam [gala patērē-

tājam]. Praksē tas nozīmē, ka šis ūdens ieguves vietā ir jāiepilda traukā, kurā to paredzēts laist tirgū.

un tādējādi EKL 28. pants vairs nav piemērojams; tā uzskatīja, ka šķēršļi tirdzniecībai esot minimāli un jebkurā gadījumā apstrīdētie pasākumi, kas vērsti uz izlietotā iepakojuma pieauguma novēršanu, veicinot atkārtoti lietojama iepakojuma lietošanu, esot balstīti uz ekoloģiskiem apsvērumiem.

III — Pirmstiesas procedūra

10. Pēc vairāku sūdzību saņemšanas par Vācijas 1991. gada tiesību akta nesaderīgumu ar Kopienas tiesībām un pēc Komisijas dienestu sarunām ar valsts iestādēm tā secināja, ka minētais regulējums ir pretrunā ar EKL 28. pantu. Tādēļ 1995. gada decembrī tā federālajai valdībai nosūtīja brīdinājuma vēstuli, kurā norādīts, ka pienākums ieturēt depozīta maksu par vienreizējas lietošanas iepakojumiem rada šķēršļus tirdzniecībai Kopienā, jo tie tiek nostādīti nelabvēlīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar atkārtoti uzpildāmām pudelēm, un ka šo sistēmu neattaisno vides aizsardzības mērķi, jo tā ir attiecināma tikai uz atsevišķiem iepakojumiem un ir spēkā neatkarīgi no apstākļiem, kas Vācijas tirgū pastāvēja konkrētajā laikā.

11. Ņemot vērā to, ka ir pieņemta Direktīva 94/62, un to, ka tās noteikumu transponēšanai Vācijas Federatīvajā Republikā bija pieņemts 1998. gada rīkojums, ar kuru tika atcelts 1991. gada rīkojums, 1998. gada decembrī Komisija nosūtīja papildu brīdinājuma vēstuli, kurā tā pauda šaubas par šīs dalībvalsts Rikojuma par iepakojumu 8. un 9. panta, kurā paredzēta depozīta maksas obligāta ieturēšana un noteikta atkārtoti lietojamā iepakojuma kvota, saderību ar minēto direktīvu un EKL 28. pantu, norādot, ka šie noteikumi ir pretrunā arī ar samērīguma principu. Tā uzskatīja, ka minētās normas negatīvi ietekmē preces, kuru izcelsmes vieta atrodas tālu no tirdzniecības vietām un kuras pēc likuma nedrīkst tikt iepildītas iepakojumā nekur citur. Kā piemēru tā norāda minerālūdeņus, uz kuriem attiecināma Direktīva 80/777 un kam jābūt iepildītiem pudelēs avota atrašanās vietā. Visbeidzot, tā aicināja Vācijas valdību piedāvāt risinājumus, kā šo sistēmu var padarīt elastīgāku.

1996. gada maijā Vācijas Federatīvā Republika atbildēja, ka ar Direktīvu 94/62 esot īstenota pilnīga saskaņošana šajā jautājumā,

1999. gada aprīlī Vācijas Federatīvā Republika atbildēja, ka Rikojuma par iepakojumu

9. pants neesot nedz kvantitatīvs ierobežojums, nedz pasākums ar tam līdzvērtīgu iedarbību un ka tas būtu pamatots, pat ja tāds arī izrādītos. Kas attiecas konkrēti uz minerālūdeni, tā apgalvoja, ka saskaņā ar Federālās Vides ministrijas 1998. gada novembrī publicēto pētījumu gadījumos, kad attālums no iepildīšanas vietas līdz tirdzniecības vietai ir mazāks par 750 km, atkārtoti lietojama iepakojuma lietošana minerālūdens vajadzībām esot vidi saudzējošāka nekā vienreizējas lietošanas iepakojuma izmantošana.

izskaidrojot ārvalstīs esošu minerālūdens ražotāju iespējas veikt tirdzniecību minētajā valstī. Tā piebilda, ka atkārtoti lietojamu iepakojumu lietošanas veicināšana atbilst Direktīvas 94/62 5. pantam un, tā kā šīs normas vienādi attiecas gan uz vietējiem, gan uz ārvalstu ražotājiem, netiek pārkāpts arī EKL 28. pants. Tā norādīja uz 2000. gada augustā veiktu ekoloģiskā līdzsvara pētījumu, no kura izriet, ka atkārtoti lietojamam iepakojumam esot priekšrocības salīdzinājumā ar vienreizējas lietošanas iepakojumu, pat ja tas jāpārvadā uz attālām vietām. Visbeidzot, tā piedāvāja, balstoties uz iegūtajiem rezultātiem, izdarīt grozījumus Rikojuma par iepakojumu 8. un 9. pantā.

12. Pēc šo paskaidrojumu izvērtēšanas 2000. gada jūlijā Komisija nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā konstatēja, ka pārkāpums esot uzskatāmi pierādīts. Tā iebilda pret to, ka Vācijas Federatīvā Republika apstrīdētā rikojuma 8. panta 1. punktu un 9. panta 2. punktu piemēro attiecībā uz ieguves vietā iepildāmā dabīgā minerālūdens ražotājiem. Šie noteikumi, atbilstoši Komisijas uzskatam, rada šķērslī šī dzēriena tirdzniecībai, jo tie uzliek uzņēmumiem smagu apgrūtinājumu pārvadāt tukšu atkārtoti lietojamu iepakojumu lielos attālumos, jo īpaši kaitējot citās dalībvalstīs esošajiem uzņēmumiem. Turklāt tā uzskata, ka šie noteikumi nav pamatojami ar Direktīvas 94/62 5. pantu, jo tie pārsniedz to, kas nepieciešams, lai sasniegtu attiecīgo mērķi, un tie nav pietiekami elastīgi.

13. Tā kā Komisiju šie paskaidrojumi nepārliecināja, tā nolēma celt prasību Tiesā, lai tiktu atzīta pienākumu neizpilde.

IV — Tiesvedība Tiesā

Tā paša gada novembrī Vācijas Federatīvā Republika iebilda pret Komisijas nostāju,

14. Prasība Tiesas kancelejā tika iesniegta 2001. gada 3. decembrī, un atbildes raksts uz prasību tika saņemts 2002. gada 14. februārī. Abiem rakstiem tika pievienota replika un atbilde uz repliku.

15. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2002. gada 29. maija rīkojumu atļauju iestāties lietā saņēma Francijas Republika un Apvienotā Karaliste. Pēc iepazīšanās ar tai nosūtītajiem procesuālajiem dokumentiem Apvienotā Karaliste atteicās iestāties lietā.

16. 2004. gada 2. martā notikušajā tiesas sēdē savus mutvārdu apsvērumus sniedza Komisijas, Francijas valdības un Vācijas valdības pārstāvji.

V — Prasības izskatīšana

A — Par pieņemamību

17. Formāli neceldama iebildi par nepieņemamību, atbildes uz repliku 5.–7. punktā Vācijas valdība norāda, ka prasība par valsts pienākumu neizpildi nevar tikt apmierināta, jo prasības pieteikumā ir grozīts prasības priekšmets⁷. Tā apgalvo, ka brīdinājuma vēstulē un argumentētajā atzinumā, lai gan izvirzīdama virkni iebildumu pret Rīkojumu par iepakojumu, Komisija neesot minējusi spiedienu, ko Vācijas sistēma izdara attiecībā uz ārvalstīs esošiem minerālūdens ražotājiem. Tādējādi tai bija liegta iespēja sniegt apsvērumus par šo iebildumu, kā arī iespēja

izvērtēt un apspriest iespējas izvairīties no tiesvedības⁸, cita starpā varētu minēt, piemēram, ārvalstīs esošo minerālūdens ražotāju izslēgšanu no Rīkojuma par iepakojumu 9. panta 2. punktā minēto likmju aprēķina.

18. Ir skaidrs, ka pirmstiesas procedūras pareiza gaita ir Līgumā paredzēta būtiska garantija ne vien attiecīgās dalībvalsts tiesību aizsardzībai, bet arī tam, lai nodrošinātu, ka iespējamā tiesvedības procedūrā būtu skaidri noteikts priekšmets⁹. Atbilstoši Tiesas judikatūrai dalībvalstij ir jādod iespēja pamatot savu nostāju vai, kā šajā lietā, jāļauj brīvprātīgi izpildīt Kopienu tiesību sistēmas prasības. Ja centieni atrisināt domstarpības nevainagojas panākumiem, dalībvalstij tiek lūgts noteiktā termiņā izpildīt savus argumentētajā atzinumā izklāstītos pienākumus, ar kuru noslēdzas EKL 226. pantā paredzētā pirmstiesas stadija¹⁰.

⁷ — Faktiski replikas 3. punktā Komisija skaidri norāda uz Vācijas tiesību akta izdarīto "spiedienu" uz minerālūdens ražotājiem attiecībā uz atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošanu.

⁸ — Pēc rakstveida procesu slēgšanas Tiesa lūdza Komisiju paust nostāju jautājumā par šajā sakarā Vācijas izvirzītajiem iebildumiem, ko tā izdarīja dokumentā, kas Tiesas Kanceleijā reģistrēts 2004. gada 16. janvārī.

⁹ — 1995. gada 11. jūlija rīkojums lietā C-266/94 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-1975. lpp., 17. punkts) un 1997. gada 23. oktobra spriedums lietā C-159/94 Komisija/Francija (*Recueil*, I-5815. lpp., 15. punkts).

¹⁰ — 1984. gada 31. janvāra spriedums lietā 74/82 Komisija/Irija (*Recueil*, 317. lpp., 13. punkts) un 1986. gada 18. marta spriedums lietā 85/85 Komisija/Belģija (*Recueil*, 1149. lpp., 11. punkts).

19. Tomēr, iepazīstoties ar dokumentiem, ar kuriem lietas dalībnieki ir apmainījušies šī procesa administratīvās stadijas laikā, Vācijas valdības vērtējumam nepiekritu.

mentētajā atzinumā ietvertajiem, šī prasība nenozīmē, ka to formulējumam jebkurā gadījumā būtu pilnīgi jāsakrīt, ja vien prasības priekšmets netiek paplašināts vai grozīts¹².

20. Gan pirmajā brīdinājuma vēstulē, kura tika balstīta uz Līguma noteikumu par preču brīvu apriti pārkāpumu, gan papildu brīdinājuma vēstulē, kas tika nosūtīta pēc Direktīvas 94/62 pieņemšanas, Komisija skaidri kritizēja minimālās likmes noteikšanu attiecībā uz dzērienu atkārtoti lietojamo iepakojumu, īpaši norādot uz minerālūdeni, kas jāiepilda pudelēs ieguves vietā.

21. Argumentētajā atzinumā, kurā noteikts prasības par valsts pienākumu neizpildi priekšmets¹¹, Komisija vienīgi pauda iebildumus par apstrīdētā tiesību akta, proti, Rīkojuma par iepakojumu 8. panta 1. punkta un 9. panta 2. punkta, piemērošanu attiecībā uz minerālūdens laišanu tirgū, atstājot bez ievērības visu pārējo iepriekš minētajos noteikumos paredzēto dzērienu tirdzniecību. Tiesa šajā jautājumā ir noteikusi, ka, lai arī prasībā izvirzītajiem iebildumiem ir jābūt vienādiem ar brīdinājuma vēstulē un argu-

22. Šajā lietā argumentētā atzinuma IV sadaļas 2. punkta a) apakšpunktā tiek izklāstīti iemesli, kāpēc apstrīdētās valsts normas rada ierobežojumu tirdzniecībai: kaut arī tās vienlīdz piemēro gan attiecībā uz vietējā ražojuma, gan ievestajām precēm, tās rada lielāku apgrūtinājumu ārvalstu uzņēmējiem, kuriem, izlemjot izmantot atkārtoti lietojamās pudeles, tukšā tara ir jāpāravadā lielos attālumos, kas rada papildu izmaksas un lielāku risku nodarīt kaitējumu videi nekā vienreizējas lietošanas iepakojums. Turklāt, lai gan Vācijas tiesību aktā ir atstāts noteikts tirgus segments vienreizējas lietošanas iepakojuma lietošanai pirms mehānisma ieviešanas, saskaņā ar kuru tiek uzlikts pienākums ieturēt depozīta maksu par katru pudeli, tajā ietverts pamudinājums uzturēt 1991. gada līmeni tādējādi, ka praksē tie ražotāji, kas atrodas lielā attālumā no tirdzniecības vietas, savu daļu Vācijas tirgū var palielināt vienīgi, ja citi, tuvāk esoši, ir gatavi tiem atdot kādu daļu no savas tirgus daļas.

11 — 1987. gada 17. jūnija spriedums lietā 154/85 Komisija/Itālija (*Recueil*, 2717. lpp., 6. punkts); 1998. gada 19. maija spriedums lietā C-3/96 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, I-3031. lpp., 18. punkts) un 2001. gada 13. decembra spriedums lietā C-1/00 Komisija/Francija (*Recueil*, I-9989. lpp., 53. punkts).

12 — 1999. gada 9. novembra spriedums lietā C-365/97 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-7773. lpp., 25. punkts) un 2002. gada 25. aprīļa spriedums lietā C-52/00 Komisija/Francija (*Recueil*, I-3827. lpp., 44. punkts).

Spiedienu, uz kuru Komisija norāda replikā, skaidri atspoguļo šis paskaidrojums: apstrīdētā rīkojuma 9. panta 2. punkta mērķis ir mudināt ražotājus izmantot atkārtoti lietojamās pudeles, kaut arī tie var nesasniegt noteikto kvotu un līdz ar to zaudēt iespēju atbrīvoties no pienākuma ieturēt depozīta maksu, pieņemot atpakaļ izmantoto iepakojumu un atmaksāt saņemto summu, līdzdarbojoties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā.

24. Ja atbildētāja valsts patiešām būtu bijusi gatava izslēgt ārvalstīs esošos minerālūdens ražotājus no minētās likmes aprēķina, lai tos, kuri izmanto vienreizēji lietojamās pudeles, pasargātu no nedrošības, ka jebkurā brīdī tiem var tikt liegts izmantot minēto vispārējo sistēmu līdz ar no tā izrietošo apgrūtinājumu veikt organizatoriskus pasākumus depozīta maksas ieturēšanai, tai vajadzēja to piedāvāt šajā stadijā un nevis — atbildē uz repliku¹³.

25. Visbeidzot, Komisijas prasībā izvirzītie iebildumi sakrīt ar argumentētajā atzinumā norādītajiem. Tādēļ man jāsecina, ka nav aizskartas atbildētājas valsts aizstāvības tiesības, un Komisijas prasība ir pieņemama.

23. Argumenti, kurus Vācijas valdība norāda, lai pamatotu savu tiesību aktu, atbildot uz argumentēto atzinumu, apliecina, ka tā ir pareizi sapratusi Komisijas iebildumus, it īpaši attiecībā uz nelabvēlīgajām sekām, kādas obligātā minimālā atkārtoti lietojamā iepakojuma likme rada citu dalībvalstu uzņēmumiem, kuri iepilda pudeles un tirgo minerālūdeni. Tā skaidri norādīja šo uzņēmumu iespējas savu dzērienu tirgošanai valstī, izmantojot atkārtoti lietojamu iepakojumu, iesaistoties pasākumos standartizētu pudeļu kopīgai lietošanai, izmantojot vienreizējas lietošanas iepakojumus, ieturot depozīta maksu vai pat bez depozīta, ja tie līdzdarbojas vispārējā apsaimniekošanas sistēmā, lai gan šī pēdējā iespēja var tikt liegta ikreiz, kad valsts tirgū netiek sasniegta vajadzīgā atkārtoti lietojamo pudeļu likme.

26. Tiesas sēdē Vācijas valdības pārstāvis turklāt apgalvoja, ka Komisija ir zaudējusi interesi prasībā, jo 2003. gada 1. janvārī esot stājies spēkā vispārējs pienākums ieturēt depozīta maksu, kā rezultātā zuda iespējama spiediens uz importētājiem.

27. Nepiekrītu arī šim apgalvojumam. Pašreiz neanalizējot, vai Vācijas tiesību akts var mudināt minerālūdens importētājus uz no-

13 — Tiesas sēdē uz šo punktu norādīja Vācijas valdības pārstāvis.

teiktu izturēšanos, jo šai tēmai pievērsīšos, iztirzājot lietas būtību, jāatgādina, no vienas puses, ka Komisijai, istenojot savas EKL 211. pantā un EKL 226. pantā piešķirtās tiesības, nav jāpierāda īpaša interese, jo Kopienų vispārējās interesēs tai pēc pašas iniciatīvas ir jānodrošina, ka dalībvalstis ievēro EK Līgumu, un atbilstoši jārikojas iespējamās valsts pienākumu neizpildes gadījumos¹⁴, un, no otras puses, ka pienākumu neizpildes esamība ir jānovērtē, ņemot vērā dalībvalstī esošo stāvokli argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās¹⁵, tādējādi, pat ja pienākumu neizpilde ir novērsta pēc minētā termiņa, joprojām pastāv interese turpināt procesu, lai konstatētu pamatus tās iespējamai atbildībai saistībā ar šo pienākumu neizpildi iespējami nodarītu tiesību aizskārumu¹⁶.

B — Par būtību

28. Komisija apgalvo, ka attiecīgais Vācijas regulējums, kas ietverts Rikojuma par iepa-

kojumu 8. panta 1. punktā un 9. panta 2. punktā, ir nesaderīgs ar Direktīvas 94/62 5. pantu un EKL 28. pantu, ciktāl tas skar citās dalībvalstīs ražotu, ieguves vietā pudelēs iepildītu dabīgo minerālūdeņu tirdzniecību¹⁷, jo tas rada ar vides aizsardzības apsvērumiem neattaisnotu šķērslī tirdzniecībai. Francijas valdība pauž tādu pašu nostāju.

29. Pārliecinoši pamatojot savu nostāju, Vācijas valdība apgalvo, ka prasība neesot pamatota trīs iemeslu dēļ: 1) iepriekš minētais 8. un 9. pants ir balstīts uz Direktīvu 94/62, kurā izsmēļoši reglamentēta atkārtoti lietojama iepakojuma lietošana un veicināšana, un tādējādi tie nav jāizskata atbilstoši EKL 28. pantam, 2) tie neierobežo preču brīvu apriti, jo paredz vienīgi tirdzniecības kārtību, neliekot nedz ražotājiem, nedz izplatītājiem izmantot atkārtoti uzpildāmas pudeles, un 3) tie esot vajadzīgi un atbilstoši, lai nodrošinātu vides aizsardzību Vācijas Federatīvajā Republikā.

14 — 1974. gada 4. aprīļa spriedums lietā 167/73 Komisija/Francija (*Recueil*, 359. lpp., 15. punkts); 1995. gada 11. augusta spriedums lietā C-431/92 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2189. lpp., 21. punkts); iepriekš minētais 1999. gada 9. novembra spriedums lietā Komisija/Itālija, 59. punkts, un 2002. gada 25. aprīļa spriedums apvienotajās lietās C-418/00 un C-419/00 Komisija/Francija (*Recueil*, I-3969. lpp., 29. punkts).

15 — 2002. gada 17. janvāra spriedums lietā C-394/00 Komisija/Irija (*Recueil*, I-581. lpp., 12. punkts).

16 — Iepriekš 11. zemesvērtas piezīmē minētais 1987. gada 17. jūnija spriedums lietā Komisija/Itālija, 6. punkts.

17 — 2004. gada 14. decembra spriedums lietā C-309/02 *Radlberger u.c.*, *Recueil*, I-11763. lpp., Vācijas tiesa uzdeva četrus prejudiciālus jautājumus, kuros tā lūdz interpretēt Direktīvu 94/62, konkrēti tās 1. panta 2. punktu, 7. pantu un 18. pantu, kā arī EKL 28. pantu, lai noskaidrotu, vai tie iestājas pret konkrētiem Rikojuma par iepakojumu noteikumiem, ko piemēro attiecībā uz iepakojumu, kurā tirgo ne vien minerālūdeņus, bet arī gandrīz visus citus atspirdzinošos dzērienus un vīnu.

Šie pamati ir jāizvērtē tādā pašā secībā, kādā tos izvirzījusi atbildētāja.

zināmus apgrūtinājumus ražotājiem un izplatītājiem, nerada nekādas problēmas jautājumā par saderīgumu ar Kopienu tiesībām¹⁸, jo tas ir paredzēts Direktīvas 94/62 7. pantā, kas ir norma, kura dalībvalstīm ir jātransponē savās tiesībās. Minētā sistēma attiecas gan uz atkārtotas, gan vienreizējas lietošanas iepakojumu. Tātad šajā ziņā daļēji jāpiekrit atbildētājam valstij.

1) Ar Direktīvu 94/62 veiktās saskaņošanas apjoms un EKL 28. panta piemērojamība šajā lietā

30. Federālā valdība uzskata, ka Direktīvas 94/62 5. pantā dalībvalstīm piešķirtā iespēja veicināt iepakojumu atkārtotas lietošanas sistēmas ietver depozīta maksas ieturēšanu gan par atkārtoti uzpildāmām, gan par vienreizējas lietošanas pudelēm. Tā uzskata, ka Direktīva 94/62 izsmelīgi noregulē šo nozari un ka tādējādi, lai izvērtētu valsts tiesību aktu atbilstību Kopienu tiesību sistēmai, EKL 28. pants esot piemērojams vienīgi pakārtoti gadījumā, ja abu šo normu starpā nav pietiekamas atbilstības. Eiropas Savienība ir īpaši atļāvusi atkārtoti lietojamo iepakojumu veicināšanu, un Direktīvas 94/62 5. pantam nebūtu nekādas lietderīgas iedarbības, ja to lietošana un atgriešana ražošanas vietā varētu kaitēt preču brīvai aprītei, kā to apgalvo Komisija.

32. Secinājumos lietā C-246/99 Komisija/Dānija¹⁹, kas attiecās uz valsts tiesību aktu, ar kuru tika aizliegts ievest alu un gāzētus atspirdzinošos dzērienus skārda bundžās, man bija izdevība paust savu viedokli par Direktīvas 94/62 veiktās saskaņošanas apjomu šajā jomā. Šajā lietā iepakojums atbilda visām Direktīvas II pielikumā izvirzītajām būtiskajām prasībām, un tādēļ aizliegums viennozīmīgi bija pretrunā ar tās 18. pantu, ar kuru ir noteikta iepakojuma brīva laišana jebkuras dalībvalsts tirgū. Es uzskatīju, ka valsts pasākumi iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas jomā jau bija saskaņoti, pieņemot šo normu. Šādos apstākļos atbilstoši judikatūrai, ar nosacījumu, ka valsts tiesību akts ir saderīgs ar direktīvu, tā

31. Manuprāt, pats fakts, ka dalībvalsts organizē izlietotā iepakojuma un tukšās taras atpakaļpieņemšanu, izmantojot depozīta, nodošanas un reģenerācijas sistēmu, kas rada

18 — Jāizvērtē, vai sistēma neizraisa tirgus sadrumstalošanos un it īpaši vai tā nav nelabvēlīga attiecībā uz precēm, kuru izcelsmes vieta ir citās dalībvalstīs.

19 — 2001. gada 13. septembra secinājumi (*Recueil* 2002, I-6943. lpp.). Skat. 18.–41. punktu. Tiesvedība tika atstāta bez tālākas virzības prasības atsaukšanas dēļ.

saderīgums ar primārajām tiesībām, kas regulē preču brīvu apriti, nav jāpārbauda²⁰.

vai pilnveidošanai, atkārtoti uzpildāmas taras ražošanai vai pasākumus ieviešanai, ar kuriem tiktu veicināta atkārtota lietošana, kā arī veicot saimnieciska, finanšu vai fiskāla rakstura pasākumus, tām ir vienlīdz jāievēro gan normas par valsts atbalstu un konkurenci, gan Līguma noteikumi nodokļu jautājumos.

33. Tomēr nepiekrītu Vācijas valdības paustajam viedoklim par to, ka ir saskaņota atkārtoti lietojama iepakojuma lietošana un veicināšana. Direktīvas 94/62 5. pants, kurā dalībvalstīm tiek ļauts veicināt atkārtotas lietošanas sistēmas, uzliekot tām pienākumu to darīt saskaņā ar Līgumu, ir ne visai precīza norma, kuras redakcija nepiedāvā nedz kādu norādi par to, kādā veidā, nedz — kurā virzienā valsts iestādēm rīkoties. Atkārtota lietošana, proti, iespēja iepakojumu no jauna piepildīt un lietot tam pašam mērķim, kam tas sākotnēji paredzēts, tiek definēta 3. panta 5. punktā, proti, normā, kas nesniedz nekādu skaidrību šajā jautājumā, un tādēļ nevar apgalvot, ka to dara atbildētāja valdība, ka direktīva būtu saskaņojusi atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošanas veicināšanu.

Turklāt, ja ir norādes uz to, ka atkārtotas lietošanas sistēmu veicināšanas nolūkā dalībvalsts pieņemtie lēmumi, lai arī tie noved pie ieviešanas aizlieguma, rada šķēršļus preču brīvai aprītei, tie ir jāizvērtē saskaņā ar EKL 28. pantu un EKL 30. pantu. Ir skaidrs, ka saskaņā ar Direktīvas 94/62 18. pantu dalībvalstis nedrīkst kavēt savā teritorijā laist tirgū iepakojumu, kas atbilst tās II pielikumā izvirzītajām būtiskajām prasībām, kas bija saskaņošanas priekšmets. Tomēr pastāv izsmalcinātāki valsts darbības paņēmieni, kas var novest pie līdzīga rezultāta.

34. No tā arī izriet vajadzība šo prasību izskatīšanā atsaukties uz primārajām tiesībām kopumā, ne tikai uz principiem, kas regulē preču brīvu apriti. Tādējādi, ja valsts iestādes piešķir, piemēram, subsidijas vai atbalstu nolūkā sekmēt izpēti un ieguldījumu piesaisti iepakojuma ražošanu pārveidošanai

35. Lai pierādītu, ka šajā gadījumā EKL 28. pants nav piemērojams, Vācijas valdība atsauca arī uz spriedumu lietā *DaimlerChrysler*²¹, kura 44. punktā ir noteikts, ka

20 — 1996. gada 23. maija spriedums lietā C-5/94 *Hedley Lomas* (*Recueil*, I-2553. lpp., 18. punkts) un 1998. gada 12. novembra spriedums lietā C-102/96 *Komisija/Vācija* (*Recueil*, I-6871. lpp., 21. un 22. punkts).

21 — 2001. gada 13. decembra spriedums lietā C-324/99 *DaimlerChrysler* (*Recueil*, I-9897. lpp.).

jēdziena "atbilstoši Līgumam" lietojums Regulas (EEK) Nr. 259/93²² 4. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļā nenozīmē, ka valsts pasākuma, kas atbilst šīs normas prasībām, saderīgums ir jāizvērtē arī saistībā ar primārajām tiesībām attiecībā uz preču brīvu apriti.

jomā, kas izsmeļoši saskaņota Kopienų tiesībās, ir jānovērtē, ņemot vērā saskaņošanas pasākumu, nevis primārās tiesības²⁴, lai gan Direktīvas 97/7/EK²⁵ 14. panta 1. punktā dalībvalstīm piešķirtās pilnvaras ir jāizmanto, ievērojot Līgumu, kā īpaši noteikts pašā noteikumā²⁶.

36. Manuprāt, vairāku apsvērumu dēļ šim atbildētājas apgalvojumam ir maz ticams pamatojums. Pirmkārt, tāpēc, ka Tiesa šo novērtējumu papildināja nākamajā sprieduma punktā, piebilstot, ka šis jēdziens nenozīmē arī to, ka visi Regulas Nr. 259/93 4. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļā minētie valsts pasākumi, kas ierobežo atkritumu pārvaldījumus, ir sistemātiski uzskatāmi par atbilstošiem Kopienų tiesībām tikai tāpēc, ka tie ir ieviesuši vienu vai vairākus šajā noteikumā minētos principus. Gluži pretēji, minētajiem valsts pasākumiem ir jāatbilst ne tikai šai regulai, bet tiem arī jāievēro Līguma normas vai vispārējie principi, kas nav tieši iekļauti pieņemtajā regulējumā atkritumu pārvaldījuma jomā. Tāds pats vērtējums ir norādīts spriedumā lietā *Deutscher Apothekerverband*²³, kura 64. punktā Tiesa konstatēja, ka ikviens valsts pasākums, kas pieņemts

37. Otrkārt, iepriekš minētajā lietā *DaimlerChrysler* attiecīgā Kopienų norma bija regula, kas ne tikai tās elementu kopuma obligātā rakstura un tiešās piemērojamības Savienības teritorijā dēļ pēc savas būtības ir vispārēji spēkā esoša, bet kas ir arī precīzāka nekā direktīva, kuras noteikumus dalībvalstis transponē savās valsts tiesību sistēmās. Protams, kā norāda Vācijas valdība, gan Regulā Nr. 249/93, gan Direktīvā 94/62 atsaucei uz Līgumu ir lietots vienāds formulējums. Taču regulas 4. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļa ir krietni vien atšķirīga no direktīvas 5. panta: pirmajā ietverti principi, kurus jāievēro dalībvalstīm un to

22 — Padomes 1993. gada 1. februāra Regula (EEK) [Nr. 259/93] par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvaldījumiem Eiropas Kopienā, ieviešanu tajā un izvešanu no tās (OV L 30, 1. lpp.).

23 — 2003. gada 11. decembra spriedums lietā C-322/01 *Deutscher Apothekerverband* (Recueil, I-14887. lpp.).

24 — 1993. gada 12. oktobra spriedums lietā C-37/92 *Vanacker un Lesage* (Recueil, I-4947. lpp., 9. punkts) un iepriekš minētais 2001. gada 13. decembra spriedums lietā *DaimlerChrysler*, 32. punkts.

25 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 20. maija Direktīva [97/7/EK] par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV L 144, 19. lpp.).

26 — Šī norma ļauj dalībvalstīm ieviest vai saglabāt stingrākus Līgumam atbilstošus noteikumus jomā, uz ko tā attiecas, lai nodrošinātu augstāku patērētāju aizsardzības līmeni.

veicamajiem konkrētajiem pasākumiem, savukārt otrajā vienīgi noteikts, ka tādiem pasākumiem ir jāveicina iepakojuma sistēmu otrreizēja izmantošana, nenodarot kaitējumu videi.

2) Apstrīdēto normu raksturs: pasākums ar importa kvantitatīvajam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību vai vienkārši tirdzniecības kārtība

38. Nav šaubu par to, ka Kopienų likumdevējs atzīst par labu valsts iestāžu darbības, kas veicina iepakojuma atkārtotas lietošanas sistēmas, kas netieši sekmē izlietotā iepakojuma novēršanu, ar nosacījumu, ka neatkarīgi no tā, vai tie ir saimnieciska, finanšu, fiskāla vai jebkāda cita rakstura pasākumi, tie netraucē iekšējā tirgus pienācīgai darbībai.

39. Tādēļ uzskatu, ka Direktīvas 94/62 5. pantam trūkst vajadzīgās konkrētības, lai pēc tā vien varētu izvērtēt, vai ar Kopienų tiesībām ir saderīgi noteikumi, ko dalībvalstis paredzējušas, lai veicinātu videi nekaitīgas iepakojuma atkārtotas lietošanas sistēmas, un, manuprāt, šo noteikumu nav iespējams papildināt, atsaucoties uz citiem tā paša tiesību akta pantiem. Tātad Komisija pareizi apgalvo, ka šajā normā norāde uz Līgumu kopumā ļauj pārbaudīt šo noteikumu saderīgumu ar primārajām tiesībām preču brīvas aprites jomā.

40. Atbildētāja valdība uzskata, ka Rīkojuma par iepakojumu 8. un 9. panta mērķis ir transponēt Direktīvas 94/62 5. pantu iekšējā tiesību sistēmā un tādējādi tie nedz var būt nesaderīgi ar EKL 28. pantu, nedz radīt šķēršļus tirdzniecībai, jo tie nekalpo vienpusējai valsts interešu aizsardzībai, bet gan īsteno pienākumus, kas uzlikti Kopienų vispārējās interesēs. Tā uzskata, ka iepriekš minētais rīkojums ļauj dzērienu izplatītājiem tos pārdot viena vai otra veida iepakojumā. Pienākums ieturēt depozīta maksu ir piemērojams attiecībā uz izplatītājiem, kas valstī tirgo minerālūdeni vienreizējas lietošanas pudelēs, neatkarīgi no vietas, kur tie ir dibināti. Šī dzēriena ārvalstu ražotāji nav nekādā ziņā skarti, jo normas attiecas vienīgi uz mazumtirgotāju un patērētāju. Patērētāja izdevumi ir vienādi, iegādājoties ūdeni atkārtoti lietojamā pudelē vai vienreizējas lietošanas iepakojumā. Abos gadījumos tam jāatvēr noteikta summa, ko tam atmaksā līdz ar tukšās taras atgriešanu. Atbildē uz repliku tā uzsver, ka Rīkojuma 8. pants ietver pamatnoteikumu, saskaņā ar kuru, pārdodot dzērienus vienreizējas lietošanas iepakojumā, jāietur depozīta maksa par katru pudeli, savukārt 9. pantā ir noteikts tā ieviešanas

termiņš un nosacījumi. Tā uzskata, ka nevar savstarpēji nodalīt, kā to apgalvo Komisija, paziņojumu par to, ka depozīta maksa ir ieturama, sākot ar noteiktu datumu, kas būtu pretēji Kopienu tiesībām, un pašu pienākumu kā tādu, kas ar tām ir saderīgs.

Tā noliedz, ka uz ārvalstu minerālūdens ražotājiem tiktu izdarīts spiediens iepildīt savus produktus atkārtoti lietojamās iepakojumos, jo imports esot pieaudzis no 230 miljoniem litru 1994. gadā līdz vairāk nekā 680 miljoniem litru 2000. gadā. Par vairumu vienreizējas lietošanas iepakojuma (aptuveni 53 % no importa) jau 2002. gadā tika ieturēta depozīta maksa; un tas tika pieņemts atpakaļ brīvprātīgi. Rīkojumā neslēpjas netieša diskriminācija, jo to nepiemēro nedz atkarībā no ūdens, nedz iepakojuma izcelsmes vietas, nostādot citu valstu uzņēmumus vienādā stāvoklī ar vietējiem.

41. Atsaucoties uz 3. panta 5. punktu, tā iebilst, ka Direktīvā 94/62 ir paredzētas priekšrocības par labu atkārtoti lietojamam iepakojumam, jo tas palīdz samazināt atkritumu daudzumu, kas ir prioritāšu sarakstā ietvertais pamatmērķis. Tā norāda, ka 5. pantā valstīm netiek piešķirta rīcības brīvība veicināt atkārtotas lietošanas sistēmas, jo, lai tas būtu saderīgs ar Direktīvu, iepakojumam jābūt paredzētam un veidotam tā, lai savā

aprites ciklā tas veiktu noteiktu minimālu pārvietošanu un rotācijas apļu skaitu, lai, nekaitējot videi, to varētu lietot atkārtoti un lai tas atbilstu citiem vispārējiem noteikumiem un principiem.

42. Vācijas valdība uzskata, ka gadījumā, ja pastāv šķēršļi tirdzniecībai, tie izriet no Direktīvas 80/777, jo pirms tās pieņemšanas dalībvalstīs ievērojama daļa minerālūdens tika pārdota atkārtoti uzpildāmās pudelēs. Ieviešot iepildīšanu ieguves vietā, ir pieņemta šī iepakojuma veida pārvadāšana lielos attālumos. Praksē tie, kas tirgo šādus dzērienus, sastopas ar lielākām grūtībām nekā viņu konkurenti atspirdzinošo dzērienu nozarē neatkarīgi no tā, vai tie izvēlas viena vai otra veida iepakojumu. Visbeidzot, tā norāda, ka Rikojuma par iepakojumu 8. un 9. pants ietver vienīgi tirdzniecības kārtību, kas neietilpst EKL 28. panta jomā.

43. Ir skaidrs, kā apgalvo Vācijas valdība, ka Tiesa ir noteikusi, ka valsts noteikumu, ko kāda dalībvalsts ir pieņēmusi nolūkā Kopienā vispārējās interesēs transponēt Padomes direktīvu²⁷, nevar kvalificēt kā pasākumu ar importa kvantitatīvajam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta izpratnē. Tomēr, kā pareizi norāda arī Komisija, šajā

27 — 1977. gada 25. janvāra sprieduma lietā 46/76 *Bauhuis* (*Recueil*, 5. lpp., 28. un 29. punkts) un 2000. gada 23. marta spriedums lietā C-246/98 *Berendse-Koenen* (*Recueil*, I-1777. lpp., 24. un 25. punkts).

gadījumā nav izpildīts priekšnosacījums, lai atsauktos uz šo judikatūru, proti, ka dalībvalsts ir rīkojusies, lai izpildītu direktīvā noteiktu pienākumu, jo, kā jau noskaidrots iepriekš, Direktīvas 5. pantā nebūt nav noteikts nekāds pienākums, bet gan vienīgi piešķirtas tiesības.

45. Atbilstoši Vācijas Federatīvās Republikas uzskatam šo noteikumu mērķis ir veicināt atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošanu. Manuprāt, Komisija pareizi uzskata, ka minētie noteikumi apgrūtina tādu preču tirdzniecību šajā valstī kā dabīgie minerālūdeņi, kas saskaņā ar Direktīvu 80/777 ir jāiepilda ieguves vietā. Nepiekrītu arī tam, ka tie attiecas vienīgi uz mazumtirgotājiem un patērētājiem.

46. Mana nostāja ir pamatota ar šādiem apsvērumiem.

44. Apstrīdētie noteikumi ir: 1998. gada Rikojuma par iepakojumu 8. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru tādu dzērienu izplatītājam, kuru iepakojums nav atkārtoti lietojams, ir jāietur no pircēja depozīta maksa, to atmaksājot līdz ar tukšās taras atgriešanu, un 9. panta 2. punkts, ar kuru šis pasākums tiek atcelts, ja atbildīgais uzņēmums piedalās vispārējā apsaimniekošanas sistēmā, kamēr atkārtoti lietojamā iepakojuma likme valstī nenokritis zem 72 %. Ja tiek sasniegta šī robeža, stājas spēkā depozīta, atgriešanas un reģenerācijas pienākums attiecībā uz dzērieniem, kuru daļa atkārtoti lietojamā iepakojumā ir samazinājusies zem 1991. gadā sasniegtā līmeņa, kas, kā Komisija norādījusi prasībā, minerālūdeņu gadījumā ir bijusi 91,33 %. Šī pakāpeniskā regulējuma metode, acīmredzot, tiek īstenota, rēķinoties ar attiecīgo tirgus dalībnieku piekrišanu, kas apņēmušies nodrošināt, ka atkārtoti lietojama un nepiesārņojoša dzērienu iepakojuma līmenis nesamazināsies salīdzinājumā ar tajā laikā sasniegto.

47. Pirmkārt, Direktīvas 94/62 7. pantā dalībvalstīm tiek uzlikts pienākums paredzēt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu izlietotā iepakojuma un iepakojuma atkritumu pieņemšanas vai savākšanas sistēmu izveidi, precizējot, ka tām jābūt atvērtām dalībai visiem atbilstīgo nozaru tirgus dalībniekiem. Saskaņā ar šo normu valsts iestādes var izvēlēties dzērienu atkārtoti lietojamajam iepakojumam piemērot depozīta maksu, atgriešanu un reģenerāciju vai arī atļaut tā savākšanu patērētāja dzīvesvietā vai izplatītāja darbības vietas tuvumā ar vispārējas apsaimniekošanas sistēmas palīdzību. Taču apstāklis, ka otrās iespējas esamība valstī tiek padarīta par atkarīgu no valsts tirgū esošo atkārtoti lietojamo pudeļu kopējā apjoma nesamazināšanās zemāk par noteiktu līkmi, bez šaubām rada tiesisku nedrošību tirgus

dalībniekiem, kas tirgo savas preces vienreizējas lietošanas iepakojumā, jo, kamēr vien rādītājs paliek virs noteiktās robežas, uzņēmumi gadu pēc gada darbojas, bažīdamies par to, ka nespēs sasniegt šo likmi, un šādā gadījumā, ja vienlaikus attiecīgajā nozarē netiek sasniegts 1991. gada līmenis, tiem īsā laikā būtu jāievieš depozīta maksas ieturēšana visās tirdzniecības stadijās.

mērķtiecīgi ļaut ražotājiem atgriezties pie citāda iepakojuma izmantošanas, līdzko ir izdevies pārsniegt 72 %, šādi iespējami radot likmes atkārtotu samazināšanos. Manuprāt, uzņēmumu izvēle attiecībā uz iepakojuma veidu ir pietiekami svarīga, lai ar šāda rakstura tiesisko regulējumu netiktu vairota nedrošība saistībā ar iepakojuma atbilstību gadījumā, ja tie vēlas iekļūt Vācijas tirgū.

Šis noteikums, no vienas puses, rada nedrošību tirgus dalībniekiem, kas izvēlējušies piedalīties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, jo tiem nav zināms, cik ilgi tie varēs darboties tajā pašā kārtībā, un, no otras puses, lai izvairītos no šīs nestabilitātes, tos mudina atteikties no šīs ērtākās alternatīvas, pārejot uz depozīta maksas ieturēšanu par vienreizējas lietošanas iepakojumu vai izmantojot atkārtoti lietojamu iepakojumu. Nemaz nerunājot par to, ka šīs normas varētu atturēt no sava minerālūdens tirgošanas Vācijā tos uzņēmējus, kas to bija plānojuši darīt.

49. Otrkārt, Direktīvas 94/62 7. pantā nodrošināšanas un savākšanas, kā arī atkārtotas lietošanas un reģenerācijas, tostarp pārstrādes sistēmas tiek nostādītas vienlīdzīgā stāvoklī, kā vienīgo nosacījumu izvirzot prasību, lai tās ļautu sasniegt noteiktos mērķus. Tātad nav pamata, mēģinot veicināt kādu no tām, tirgus dalībniekiem uz laiku liegt piedalīties citā sistēmā tāpēc, ka nav sasniegta noteikta kvota.

48. Tomēr jāpiebilst, ka uzņēmumi, kam liegta Rikojuma par iepakojumu 9. panta 1. punktā paredzētā iespēja, līdzko atkārtoti lietojamā iepakojuma daļa nokritis zemāk par noteikto minimumu, var atgriezties pie tās izmantošanas, ja atkārtoti lietojamā iepakojuma izmantošana atkal pieaug. Ja šo normu mērķis ir veicināt atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošanu, tad nav visai

50. Treškārt, apstrīdētais Vācijas tiesību akts, lai arī tas attiecībā uz vietējiem un pret ārvalstu tirgus dalībniekiem ir piemērojams vienādi, nelabvēlīgi ietekmē it īpaši ārvalstu tirgus dalībniekus. Uzņēmumi, kuri daļu no savas dabīgā minerālūdens produkcijas, kas atbilstoši Direktīvai 80/777 jāpilda ieguves vietā, vēlas eksportēt, sliecas to iepildīt vienreizējas lietošanas pudelēs sakarā ar lētākām izmaksām, jo, ja atkārtoti lietojamās

pudeles ir izgatavotas no stikla, to svars ir lielāks un palielina gan degvielas patēriņu, gan kravas svaru pārvadājumos. Turklāt ar vienreizējas lietošanas iepakojumu tiek novērsta vajadzība to atgriezt izcelsmes valstī un uz pusi tiek samazinātas izmaksas, jo atpakaļceļā transportlīdzekļa kravnesība var tikt izmantota citu preču pārvadāšanai, pie tam atkrīt arī vajadzība tās mazgāt un sterilizēt. Apliecinājums šim apstāklim ir tāds, ka praksē citu dalībvalstu minerālūdens ražotāji izmanto ievērojami lielāku daļu plastmasas iepakojuma nekā Vācijas ražotāji. Šajā sakarā Komisija atsaucas uz *Gesellschaft für Verpackungsmarktforschung* [Iepakojuma tirgus izpētes sabiedrība] 2001. gada jūnijā veikto pētījumu, lai parādītu, ka 1999. gadā Vācijas dabīgā minerālūdens ražotāji 90 % savas produkcijas pildīja atkārtoti lietojamā iepakojumā un pārējos 10 % vienreizējas lietošanas pudelēs, turpretim eksportā uz Vāciju šī pēdējā veida iepakojuma apjoms sasniedza 71 %.

51. Man šķiet svarīgs arī apsvēruma, ka, laižot minerālūdeni Vācijas tirgū, attālumš, kādā jāpārvadā ārvalstu produkcija, parasti ir lielāks, nekā mēro valstī esošajos avotos iegūtā pārvadāšanai. Izņēmumi patiešām pastāv, jo citās dalībvalstīs avoti mēdz būt arī pie robežas ar Vāciju. Turklāt atsevišķi vācu ražotāji mēro daudzus kilometrus, lai sasniegtu visas tirdzniecības vietas, lai gan tie var izvairīties no tukšās taras atgriešanas

lielos attālumos, piedaloties atkārtotas lietošanas sistēmā gadījumā, ja tie strādā ar standartam atbilstošām pudelēm. Manuprāt, ir nereāli ierosināt, lai ārvalstu uzņēmumi atsakās no iepakojuma, kas ir derīgs pārējās valstīs, un pārņemtu Vācijas uzņēmumu apstiprinātos, it īpaši ņemot vērā to, ka atsevišķos gadījumos iepakojumam piemīt atšķirtspēja, un to grafiskais noformējums ir reģistrēts kā preču zīme²⁸.

52. Pretēji tam, ko apgalvo Vācija, Komisija tai nav iebildusi pret lēmumu vienreizējas lietošanas iepakojumam piemērot depozīta maksu, tā ir tiesību aktos paredzēta iespēja, kas, kā norādīju iepriekš, balstās uz Direktīvas 94/62 7. pantu. Faktiski Komisija kritizē minētajā valstī dzērienu tirdzniecībai izvirzītos nosacījumus, kas ir saistīti ar brīvi noteiktu likmi, kas galu galā ir atkarīga no patērētāju izvēles, un ko tirgus dalībnieki spēj ietekmēt vienīgi, atsakoties no vienreizēji lietojama iepakojuma, lai izmantotu

28 — Skat. Tiesas 2004. gada 12. februāra spriedumu lietā C-218/01 *Henkel* (*Recueil*, I-1725. lpp.). 2004. gada 28. janvārī Pirmās instances tiesa pieņēma spriedumu apvienotajās lietās no T-146/02 līdz T-153/02 *Deutsche SiSi-Werke/ITSB*, (*Recueil*, II-447. lpp.), kurās tika izskatīts jautājums par atteikumu reģistrēt stāvus novietojama maisiņa formā noformēta dzēriena iepakojumu kā trīsdimensiju preču zīmi.

atkārtoti lietojamu iepakojumu. Fakts, ka laikā no 1994. gada līdz 2000. gadam ir pieaudzis no citām dalībvalstīm ievestā minerālūdens daudzums, man nešķiet noteicošs, jo gadījumā, ja nebūtu šī regulējuma, pieaugums varētu būt bijis vēl lielāks.

53. Nepiekrītu atbildētāja pieņēmumam par Direktīvā 94/62 noteikto dažāda veida iepakojuma hierarhiju. 1. panta 2. punktā pirmā prioritāte tiek piešķirta izlietotā iepakojuma rašanās novēršanai, tādā pašā stāvoklī nostādot tūdaļ aiz tās minēto atkārtotu lietošanu, pārstrādi un citas izlietotā iepakojuma reģenerācijas formas. Astotajā apsvērumā ir skaidri noteikts, ka iepakojuma aprites cikla novērtējums jāizstrādā pēc iespējas drīz, lai radītu skaidru atkārtoti lietojamā, pārstrādājamā un reģenerējamā iepakojuma hierarhiju, taču praksē dažādās valstīs veiktie pētījumi joprojām nav ļāvuši nonākt pie galīgiem secinājumiem.

54. Turklāt pretēji Vācijas valdības apgalvotajam šo novēršanu nav iespējams pielīdzināt atkārtotai lietošanai, kā šie jēdzieni ir definēti Direktīvas 94/62 3. pantā. Saskaņā ar 4. punktu novēršana ietver materiālu un vielu, kas ir iepakojuma un izlietotā iepakojuma sastāvā, ražošanas, tirgošanas, izplatīšanas, utilizācijas un iznīcināšanas posmā daudzuma un nelabvēlīgās ietekmes uz vidi samazināšanu, jo īpaši attīstot nepiesārņojo-

šus produktus un tehnoloģijas. 5. punktā atkārtota lietošana ir aprakstīta kā jebkāda darbība, kuras rezultātā iepakojumu, kas paredzēts un veidots, lai savā aprites ciklā veiktu noteiktu minimālu skaitu rotāciju un pārvietošanu, atkārtoti piepilda vai lieto atbilstīgi tā sākotnējam uzdevumam ar vai bez tirgū esošo palīgīdzekļu, kas ļauj iepakojumu izmantot atkārtoti, izmantošanas; šāds atkārtoti lietots iepakojums kļūst par izlietoto iepakojumu, kad to vairs atkārtoti nelieto.

55. Novēršanas pamatnoteikums atrodams Direktīvas 94/62 II pielikuma 1. punktā, kur iepakojuma ražošanai un sastāvam izvirzītas konkrētas prasības: tam jābūt ražotam tā, lai iepakojuma tilpums un masa nebūtu lielāka nekā vajadzīgs iesaiņotā produkta drošuma un higiēnas prasību ievērošanai, un tam jābūt apmierinošam attiecībā uz iepakoto ražojumu un patērētājiem, proti, novēršana attiecas uz iepakojuma projektēšanu un izgatavošanu nolūkā samazināt un novērst izlietotā iepakojuma rašanos pašos pirmsākumos. Kā redzams, pasākumus ir piemērojams gan attiecībā uz atkārtoti lietojamu, gan pārstrādājamu iepakojumu.

56. Nepiekrītu arī atbildētājas valdības viedoklim, ka šķēršļi tirdzniecībai, ja tādi pastāv,

izriet no Direktīvas 80/777, ar kuru tiek aizliegta dabīgā minerālūdens pārvadāšana tarā, kuras izmantošana ūdens tirdzniecībai gala patērētājam ir aizliegta. Pirmkārt, šajā tiesību aktā tiek noteikta cilvēku uzturā lietojamu preču izmantošanas un tirdzniecības kārtība, īpaši rūpējoties par viņu aizsardzību pret jebkādam piesārņojuma briesmām, jo var būt apdraudēta sabiedrības veselība, otrkārt, tiek garantētas arī patērētāja tiesības, nodrošinot ūdens iepildi ieguves vietā pienācīgi noslēgtā iepakojumā, lai šķidrums saglabātu īpašības, pateicoties kurām tas atzīts par minerālūdeni. Otrkārt, direktīva ir pieņemta tieši tādēļ, lai novērstu šķēršļus šo dzērienu tirdzniecībai un sekmētu kopējā tirgus darbību. Likumdevējs patiešām ir pieņēmis šo udeņu pārvadāšanu lielos attālumos. Tomēr tajā nav nekas noteikts jautājumā par to, kāda veida iepakojumam ir dodama priekšroka, nedz arī tas veicina atkārtoti lietojamu iepakojumu vairāk nekā pārstrādājamo.

Spriedumā lietā *Keck un Mithouard*²⁹ Tiesa uzsver atšķirību starp noteikumiem, kas attiecas uz preču īpašībām un tirdzniecības noteikumiem, precizējot noteikumus, kas, lai arī attiecas vienādi gan uz vietējām, gan ārvalstu precēm, tomēr rada ierobežojumus, kas tos var padarīt par EKL 28. pantā aizliegtajiem pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību.

Minētajā spriedumā tā apstiprināja, ka, nepastāvot tiesību aktu saskaņošanai³⁰, šķēršļi brīvai preču aprītei, kas izriet no tādu noteikumu piemērošanas attiecībā uz precēm, kuru izcelsmes vieta ir citā dalībvalstī, kur tās likumīgi ražo un tirgo, kuros ietvertas prasības, kurām tām ir jāatbilst, ir pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, pat neskatoties uz to, ka tos vienlīdz attiecina uz visām precēm, ja vien to piemērošanu neattaisno vispārējām interesēm atbilstošs mērķis, kas ir primārs attiecībā pret preču brīvu apriti³¹.

57. Nepiekrītu arī tam, ka attiecīgā Vācijas rīkojuma 8. panta 1. punkts un 9. panta 2. punkts būtu vienīgi tirdzniecības noteikumi, kaut arī tos vienlīdz piemēro gan attiecībā uz pašā valstī pudelēs iepildītajiem, gan ievestajiem dabīgajiem minerālūdeņiem.

29 — 1993. gada 24. novembra sprieduma apvienotajās lietās C-267/91 un C-268/91 (*Recueil*, I-6097. lpp.). Skat. López Escudero, M. La jurisprudencia sobre la prohibición de las medidas de efecto equivalente tras la sentencia Keck y Mithouard. *Gaceta Jurídica de la C.E. y de la Competencia*. D-28, 47.-94. lpp.

30 — Šis atbildētājas valdības apgalvojums ir vismaz pretrunīgs, ņemot vērā to, ka saskaņā ar vienu no galvenajiem argumentiem, uz kuriem tā balsta savu aizstāvību, ar Direktīvu 94/62 esot īstenota pilnīga saskaņošana attiecībā uz atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošanu un veicināšanu.

31 — 1979. gada 20. februāra spriedums lietā 120/78 *Rewe-Zentral, "Cassis de Dijon"* (*Recueil*, 649. lpp.), un iepriekš minētais 1993. gada 24. novembra spriedums lietā *Keck un Mithouard*, 15. punkts.

58. Turklāt pretēji tam, kā Tiesa bija spriedusi iepriekš, tā noteica, ka valsts tiesību normas, ar kurām tiek ierobežoti vai aizliegti atsevišķi tirdzniecības noteikumi, nedz tieši, nedz netieši nerada nedz faktiskus, nedz iespējamus šķēršļus tirdzniecībai starp dalībvalstīm *Dassonville*³² judikatūras izpratnē, ja vien šādas normas attiecas uz visiem tirgus dalībniekiem, kas darbojas valsts teritorijā, un gan faktiski, gan tiesiski vienādi skar gan vietējo, gan no citām dalībvalstīm ievesto preču tirdzniecību.

59. Tā piebilda, ka, kamēr vien šīs prasības tiek izpildītas, šādi tiesību akti nevar ārvalstu preču iekļūšanu tirgū nedz liegt, nedz apgrūtināt lielākā mērā nekā attiecībā uz vietējām precēm. Līdz ar to tie neietilpst EKL 28. panta piemērošanas jomā.

60. Kopš šī sprieduma taisīšanas, lai konstatētu, vai EKL 28. pants ir vienlīdz piemērojams gan attiecībā uz vietējām, gan ievestajām precēm, ir jānoskaidro normas, kas attiecas uz nosacījumiem, kuriem jāatbilst precēm, kā, piemēram, attiecībā uz to nosaukumu, formu, izmēru, svaru, sastāvu, noformējumu, marķējumu un iepakojumu, no normām, kas

paredzētas to tirdzniecības noteikumu regulēšanai.

61. Kopš 1993. gada sprieduma lietā *Keck* un *Mithouard*³³ pasludināšanas, kas attiecās uz Francijā noteikto aizliegumu veikt tālākpārdošanu ar zaudējumiem, Tiesa izvērtēja noteiktus tirdzniecības noteikumus, tostarp: profesionālas apvienības pieņemtus profesionālās ētikas noteikumus, kuros farmaceitiem aizliegts reklamēt ārpus saviem uzņēmumiem parafarmaceutiskās preces, kuras tiem atļauts tirgot³⁴, tirdzniecības vietu maksimālā darba laika un slēgšanas laiku noteikšanu³⁵, pienākumu neatvērt mazumtirdzniecības vietas svētdienās³⁶, noteikumu, saskaņā ar kuru zīdaīņu uzturam paredzēta apstrādāta piena pārdošana atļauta vienīgi aptiekās³⁷, izplatīšanas sistēmu, kurā tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecība atļauta vienīgi valsts varasiestāžu autorizētās tirdzniecības vietās³⁸, normu, ar kuru tiek aizliegta izplatīšanas saimnieciskās nozares reklāmas pārraidīšana televīzijā³⁹, aizliegumu pārdot ar ārkārtīgi mazu peļņu⁴⁰, 12 gadu vecumu

33 — Minēts iepriekš.

34 — 1993. gada 15. decembra spriedums lietā C-292/92 *Hünermund* u.c. (*Recueil*, I-6787. lpp.).

35 — 1994. gada 2. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-401/92 un C-402/92 *Tankstation 't Heukske* un *Boermans* (*Recueil*, I-2199. lpp.).

36 — 1994. gada 2. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-69/93 un C-258/93 *Punto Casa* un *PPV* (*Recueil*, I-2355. lpp.).

37 — 1995. gada 29. jūnija spriedums lietā C-391/92 Komisija/*Griekija* (*Recueil*, I-1621. lpp.).

38 — 1995. gada 14. decembra spriedums lietā C-387/93 *Banchero* (*Recueil*, I-4663. lpp.).

39 — 1995. gada 9. februāra spriedums lietā C-412/93 *Leclerc-Siplec* (*Recueil*, I-179. lpp.).

40 — 1995. gada 11. augusta spriedums lietā C-63/94 *Belgapom* (*Recueil*, I-2467. lpp.).

32 — 1974. gada 11. jūlija spriedums lietā 8/74 *Dassonville* (*Recueil*, 837. lpp.).

nesasniegušām personām paredzētas reklāmas un maldinošas reklāmas pilnīgu aizliegumu⁴¹, aizliegumu alkoholisko dzērienu ražotājiem un importētājiem valstī izplatīt uz patērētājiem vērstu reklāmu⁴² un izbraukuma tirdzniecības atļaušanu vienīgi komersantiem, kas atrodas konkrētā administratīvā apgabalā, kur tie veic savu darbību arī pastāvīgajās atrašanās vietās, attiecībā uz precēm, kuras tie tirgo⁴³.

3) Vides aizsardzība Vācijā kā attiecīgā tiesiskā regulējuma attaisnojums

62. Ņemot vērā šos piemērus, būtu grūti apgalvot, ka Vācijas noteikumi ietvertu vienīgi tirdzniecības noteikumus, jo spiediens, kas ar tiem tiek izdarīts uz ražotājiem, tieši attiecas uz iepakojuma veidu, kurā tiek tirgotas preces, līdz ar to šie pasākumi attiecas arī uz preču īpašībām.

63. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, uzskatu, ka Komisija pareizi apstiprina, ka apstrīdētā rīkojuma 8. panta 1. punktā un 9. panta 2. punktā ietvertais regulējums ir EKL 28. pantā aizliegts pasākums ar kvantitatīvajam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību.

64. Vācijas Federatīvā Republika iebilst, ka Rīkojuma par iepakojumu 8. un 9. pants ir attaisnoti ar vispārējo interešu obligātajām prasībām, jo tie paredzēti, lai sasniegtu trīs ar vides politiku saistītus mērķus, proti, atkritumu novēršanu, to labāku apsaimniekošanu un ainavas saglabāšanu, novēršot nekontrolētu piesārņošanu. Tā apgalvo, ka šie noteikumi ir balstīti tikai uz ekoloģiskā līdzsvara pētījumu rezultātiem, un tādēļ to efektivitāte ir novērtējama, ņemot vērā vienīgi ceļu, kāds tukšajam atkārtoti lietojamam iepakojumam ir jāmero uz izcelsmes valsti. Šie mērķi tiek sasniegti, pateicoties lielajai atgrieztā iepakojuma likmei neatkarīgi no iepakojuma pārvaldījuma attāluma vai vietējās vai ārvalstu izcelsmes. Neviena no iespējamām valsts ierosmēm tik sekmīgi nenodrošinātu šo rezultātu sasniegšanu kā tirgotāju veikta depozīta maksas ieturēšana par katru vienreizējas lietošanas iepakojuma vienību. Tā uzskata, ka Vācijas sistēma nevarētu darboties, ja tiktu paredzēts no citām dalībvalstīm ievestā minerālūdens iepakojuma atbrīvojums no depozīta maksas, jo tādējādi tiktu kropļota konkurence starp uzņēmumiem, kas savu produkciju tirgo vienreizējas lietošanas iepakojumā. Tā piebilst, ka iepriekš minētie noteikumi ir saderīgi ar Kopienas tiesībām, it īpaši ar EKL 174. panta 2. punktā iedibinātajiem piesardzības un preventīvās darbības principiem, kas paredz dalībvalstīm zināmas robežas, kurās tās var īstenot savas

41 — 1997. gada 9. jūlija spriedums apvienotajās lietās C-34/95, C-35/95 un C-36/95 *De Agostini un TV-Shop* (Recueil, I-3843. lpp.).

42 — 2001. gada 8. marta spriedums lietā C-405/98 *Gourmet International Products* (Recueil, I-1795. lpp.).

43 — 2000. gada 13. janvāra spriedums lietā C-254/98 *TK-Heimdienst* (Recueil, I-151. lpp.).

izvērtēšanas tiesības vides politikas interesēs⁴⁴.

65. Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru valsts pasākumi, kas ierobežo tirdzniecību Kopienā, var tikt pamatoti ar tādiem vides aizsardzības apsvērumiem, uz kādiem norāda Vācijas valdība⁴⁵. Taču tādā gadījumā tiem jābūt samērīgiem ar izvirzīto mērķi, un to nav iespējams sasniegt ar pasākumiem, kas tirdzniecību Kopienā ierobežo mazāk⁴⁶.

66. Atbildētāja valdība mani nav pārliecinājusi par vajadzību vides aizsardzības nolūkos noteikt, ka ikreiz, kad atkārtoti lietojamā iepakojuma likme valsti nokrītās zem 72 %, uzņēmumi zaudē iespēju izvairīties no depo-

zīta maksas ieturēšanas par vienreizējas lietošanas iepakojumu, piedaloties iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, ja to darbības nozarē atkārtoti uzpildāmo pudeļu likme nesasniedz 1991. gada rādītāju.

67. Pirmkārt, nav noteikts, kādēļ no ekoloģiskā viedokļa ir vēlams, lai atkārtoti lietojamā iepakojuma daudzums atbilstu 72 %, nevis, piemēram, 60 %, 70 % vai 80 % no valsti apgrozībā esošā [iepakojuma]. Man nav zināmi arī vides aizsardzības apsvērumi, kuru dēļ 1991. gadā sasniegtie rezultāti būtu jānostiprina nākotnei, izslēdzot pielāgošanas kritērijus atbilstoši tirgus dalībnieku un patērētāju rīcībai un izvēlei. Jāatzīst, ka, ja tajā gadā atkārtoti uzpildāmu minerālūdens pudeļu likme sasniedza 91,33 %, vienreizējas lietošanas iepakojumu izmantojošo ražotāju rīcībā esošā robeža, lai atbrīvotos no pienākuma ieturēt depozīta maksu, piedaloties vispārējā apsaimniekošanas sistēmā, ir minimāla. Un šī veida pudeles izmanto galvenokārt ārvalstu ražotāji.

44 — Šī apgalvojuma pamatojumam atbildētāja valdība norāda uz diviem Tiesas spriedumiem, kuri, manuprāt, neattiecas uz lietu. Pirmais ir 1983. gada 14. jūlija spriedums lietā 174/82 *Sandoz* (*Recueil*, I-2445. lpp.), kad Līgumā vēl nebija minētais noteikums un kurā tika izskatīts jautājums par iepriekšēju atļauju tādu cilvēku uzturā lietojumu preču pārdošanai, kam pievienoti vitamīni. Otrajā — 1994. gada 15. septembra spriedumā lietā C-293/93 *Houtwipper* (*Recueil*, I-4249. lpp.) dalībvalstīm patiešām tiek dota plaša rīcības brīvība, bet tajā gadījumā jautājums bija par izvēli starp neatkarīgas iestādes veiktu *a priori* pārbaudi un aizliegumu pārdot dārgmetālu izstrādājumus bez likumā noteiktās proves.

45 — 1985. gada 7. februāra spriedums lietā 240/83 *Association de défense des brûleurs d'huiles usagées* (*Recueil*, 531. lpp.) un 1998. gada 20. septembra spriedums lietā 302/86 *Komisija/Dānija* (*Recueil*, 4607. lpp., 9. punkts).

46 — Iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *De Agostini* un *TV-Shop*, 45. punkts; 1997. gada 23. oktobra spriedums lietā C-189/95 *Franzen* (*Recueil*, I-5909. lpp., 75. punkts) un 1998. gada 14. jūlija spriedums lietā C-389/96 *Aher-Waggon* (*Recueil*, I-4473. lpp., 18.–20. punkts).

Kā zināms, spriedumā lietā *Komisija/Dānija*⁴⁷ importētājiem tirgot atļauto preču

47 — Minēts iepriekš, 21. punkts.

daudzuma ierobežojumu Tiesa atzina par nesamērīgu ar izvirzīto mērķi. Minētajā lietā Dānijas tiesību aktā ražotājiem tika atļauts kalendārā gadā pārdot ne vairāk kā 3000 hl alus un atspirdzinošu dzērienu nestandarta iepakojumā, ar nosacījumu, ka tas ir atkārtoti lietojams un par katru [iepakojuma] vienību tiek ieturēta depozīta maksa.

68. Otrkārt, ja patiešām tiek domāts, lai arī netieši, novērst izlietotā iepakojuma atkritumu rašanos, veicinot atkārtoti lietojamu iepakojumu, nesaskatu iemeslu, kāpēc, līdzko tiek no jauna sasniegta 72 % likme, būtu atjaunojama iespēja atbrīvoties no pienākuma ieturēt depozīta maksu attiecībā uz vienreizējas lietošanas pudelēm. Pienākuma ieturēt depozīta maksu uzlikšana noteikti nodrošina, ka patērētājs, kurš turklāt drīz vien būs samierinājies ar tās maksāšanu, atgriez krietni lielāku daļu tukšā iepakojuma. Reiz ieviešot šo sistēmu, ko izdarīt nav viegli, esmu neizpratnē jautājumā par to, kādas priekšrocības dod atgriešanās [pie vecās sistēmas], ņemot vērā paredzamo iznākumu, ka atkārtoti lietojamā iepakojuma izmantošana atkal kritīsies, izraisot "akordeona efektu", kas destabilizētu lietotāju, ražotāju un izplatītāju ieradumus. Nerunājot nemaz par regresu izlietotā iepakojuma apsaimniekošanā un ainavas saglabāšanā jomā.

69. Treškārt, velēdamās veicināt atkārtoti lietojamu pudeli izmantošanu, lai aizsargātu vidi no izlietotā vienreizējas lietošanas iepakojuma pārstrādes un reģenerācijas sekām, Vācijas valdība, šķiet, nav ņēmusi vērā citus faktorus (kā, piemēram, atkārtoti lietojamā iepakojuma mazgāšana un sterilizācija, degvielas patēriņš, izplūdes gāzes atmosfērā un satiksmes ceļu nolietojums, ja pārvadājuma attālums pārsniedz noteiktu skaitu kilometru, ar neizbēgamu satiksmes blīvuma pieaugumu un ceļu satiksmes negadījumu draudiem), kuru nozīmīgums atsver apgalvotās ekoloģiskās priekšrocības, tādējādi, ņemot vērā vides apsvērumus, padarot vienreizējas lietošanas iepakojumu par interesantu alternatīvu.

70. Ceturtkārt, saskaņā ar Direktīvas 94/62 7. pantu dalībvalstīm ir jānodrošina tāda iepakojuma nodošanas vai savākšanas, kā arī atkārtotas lietošanas vai pārstrādes sistēmu izveide, kas būtu atvērtas dalībai visiem attiecīgo nozaru tirgus dalībniekiem, piemērotas importētajiem ražojumiem, tos nediskriminējot, un izstrādātas tā, lai neradītu šķēršļus tirdzniecībai vai brīvas konkurences izkropļojumus saskaņā ar Līgumu. Manuprāt, ja reiz valsti ir ieviestas atpakaļpieņemšanas sistēmas, valsts iestādēm nav pamata uz laiku liegt citiem tirgus dalībniekiem konkurēt tāpēc, ka tās iedzīvotāji ir mainījuši savus dzērienu patēriņa ieradumus un dod priekšroku to iegādei vienreizēji lietojamās pudelēs, un to turpināt līdz brīdim, kamēr šī tendence nemainās. Tas ir brīvas preču aprites ierobežojums, kas nav samērīgs ar

niecīgajām priekšrocībām, ko tas rada attiecībā uz vides aizsardzību. Manuprāt, Direktīva 94/62 ietver pietiekamus mehānismus, lai ļautu Vācijas iestādēm šo aizsardzību nodrošināt, pieņemot tādu tiesisko regulējumu, kas būtu pietiekami pastāvīgs, lai ļautu eksportētāju uzņēmumiem plānot vidējā un ilgākā termiņā, kāds iepakojums būtu piemērots minerālūdens tirgošanai Vācijā.

režģitību, būtu ne vien neiespējams, bet arī izraisītu pastāvīgu tiesisko nenoteiktību⁴⁸.

72. Visbeidzot, nepiekrītu argumentam, ka depozīta maksas ieturēšana par vienreizējas lietošanas iepakojumu būtu atkārtoti lietojama iepakojuma lietošanas veicināšanai piemērots pasākums. Noteikti tiek panākts tas, ka pircējs vai jebkura cita ieinteresēta persona atgriež tukšo taru, lai saņemtu atpakaļ samaksāto depozītu, kas nav mazs, tomēr, sastopoties ar vajadzību maksāt par vienu vai par otru, patērētājs parasti izvēlas ērtāko, nevis noteikti to, kurš mazāk piesārņo vidi.

71. Piektkārt, nepiekrītu atbildētājas valdības apgalvojumam, saskaņā ar kuru Tiesa ir atzinusi nepieciešamību pēc vispārīga regulējuma, lai valsts un tās iestādes varētu ņemt vērā primāro vajadzību nodrošināt saimnieciska rakstura pasākumu spēju darboties. Šī argumenta ietvaros Vācijas valdība, neņemot vērā lietas kontekstu, mēģina uz dalībvalsts iestāžu noteikumiem, ko pieņem, īstenojot direktīvā piešķirtās pilnvaras, paplašināti attiecināt judikatūru, saskaņā ar kuru Kopienas iestādēm, izmantojot tiesības uzlikt pienākumus tirgus dalībniekiem, ir jānodrošina to piemērotība izvirzītajiem mērķiem bez vajadzības šo pienākumu novērtēt saistībā ar kādas konkrētas tirgus dalībnieku grupas stāvokli, jo šāds novērtējums, ņemot vērā saimniecisko apstākļu daudzveidību un sa-

73. No šīs argumentācijas izriet, ka attiecīgais Vācijas tiesību akts nav pamatojams ar vides aizsardzības apsvērumiem kā obligātu vajadzību, kas varētu ierobežot EKL 28. panta piemērošanu, jo tas neatbilst samērīguma principam.

74. Ņemot vērā izklāstītos iemeslus, uzskatu, ka, piemērodama attiecībā uz minerālūdeņiem, kas jāiepilda ieguves vietā, Rikojuma par iepakojumu 8. panta 1. punktu un 9. panta 2. punktu, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi tai ar Direkti-

48 — 1973. gada 24. oktobra sprieduma lietā 5/73 *Balkan Import Export* (Recueil, 1091. lpp., 22. punkts).

vas 94/62/EK 5. pantu un EKL 28. pantu, kā arī ar Direktīvas 80/777/EEK 3. pantu saistībā ar tās II pielikuma 2. punkta d) apakšpunktu uzliktos pienākumus.

75. Tā rezultātā Komisijas prasība ir pamatota, un ir jākonstatē, ka Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi tai uzliktos pienākumus.

VI — Par tiesāšanās izdevumiem

76. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tad jāpiespriež šai dalībvalstij atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

VII — Secinājumi

77. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, piedāvāju Tiesai:

- 1) noteikt, ka, piemērodama attiecībā uz minerālūdeņiem, kas jāiepilda ieguves vietā, 1998. gada 21. augusta *Verordnung über die Vermeidung und Verwertung von Verpackungsabfällen* (Rikojums par iepakojumu atkritumu novēršanu un reģenerāciju) 8. panta 1. punktu un 9. panta 2. punktu, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi tai ar 5. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīvā 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu un EKL 28. pantu, kā arī ar 3. pantu Padomes 1980. gada 15. jūlija Direktīvā 80/777/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz dabīgo minerālūdeņu ieguvu un tirdzniecību saistībā ar tās II pielikuma 2. punkta d) apakšpunktu uzliktos pienākumus;
- 2) piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.